

《许三观卖血记》中的父亲形象

The Father's Image in "The Chronicle of a Blood Merchant"

彭湃，柯绣球*

Prapat Nocklerdpun and Nopparut Khanobthammakun

摘要：《许三观卖血记》通过讲述一个生活在上世纪建国初期至改革开放前的一个普通的中国人——许三观的艰难的生活经历，歌颂了这位通过卖血支撑起整个家庭的伟大父亲，这部小说也是作者余华典型的先锋小说代表著作之一。作者通过这一人物成功地塑造了一个“英雄”的父亲形象，而历来人们在研究这部小说时一般没有过多地涉及到父子关系这一方面，所以本文选择了研究父子关系这一方向，以便人们更好地理解作品。笔者采用比较许三观作为父亲和他每个孩子的关系从而来研究许三观的“父亲形象”，在小说中，作者紧紧围绕许三观和一乐之间发生的事情来展开描写，一乐不是许三观的亲生儿子，在当时的社会环境和传统观念的影响下，他们之间注定有着复杂的关系，而作者主要通过他们的关系来表达主题的，所以本文将着重研究许三观和一乐的父子关系。通过父子关系，发现，许三观这一父亲形象的伟大；还可以看出，许三观在当时的历史条件下是一个“新人”，他打破了传统观念和社会环境的影响。在父子关系的基础上，又发现，父爱是一个永恒的主题！

关键词：《许三观卖血记》 父子关系 永恒的父爱

*人文与社会学院川登喜大学，曼谷，10300，泰国电子邮箱 les_cou@hotmail.com

Abstract

By telling the sad life story of a common Chinese in the years from the founding of the People's Republic of China to the implementation of the reform and opening up policy, **The Chronicle of a Blood Merchant** sings highly praise of the great father Xu Sanguan. However, when studying this work, few people paid attention to the relationship between Xu Sanguan and his children. Thus, the author studied the relationship between his father and each of his children with an emphasis on Xu Sanguan's "father image". The research is divided into five parts: introduction, research status, father image, father-son relationship and summary. The study focused on the relationship between Xu Sanguan and his oldest son, Xu Yile, through which the great love of Xu Sanguan as a father could be clearly demonstrated.

Keywords: **The Chronicle of a Blood Merchant**, Father & Child, The Eternal Father's Love

1. 引言

余华是中国当代最有成就的作家之一，也是中国先锋派小说的代表人物之一，他的作品主要分为早期作品和后期作品，后期作品多以苦难为主，《许三观卖血记》就是他最典型的重复叙事代表作。《许三观卖血记》是余华在 1995 年创作的一部长篇小说，它向我们展示了一个小镇贫民——许三观喜怒哀乐的一生。他的一生是一代中国贫民在那个艰辛年代的缩影。

笔者希望能通过本文研究，补充一下别人没提到过的角度。原有的研究几乎都是分析“许三观”的人物形象、“许三观”生活中的命运、探讨这个作品重复叙事的意蕴等等，可是研究小说的父亲形象和父子关系的人并不多，所以笔者想通过把《许三观卖血记》及余华其他作品来做比较的研究，研究余华为什么喜欢写父子关系的小说，研究《许三观卖血记》的父亲形象和父子关系。

2. 研究现状

在这一部分，我所查阅的参考文献可以分成三类。第一类是苦难的叙事，在我所研究的参考文献中，有 4 个人研究小说的苦难叙事。

(1) 崔翠红在《人生：无边的苦难——论余华的〈许三观卖血记〉》提出，余华的《许三观卖血记》是以许三观卖血为线索，把他一生中的各种苦难连缀在一起，从而使小说透露出一种人生苦难无边的意识，而这种意识和作者余华受西方哲学的影响有关。

(2) 王达敏在《民间中国的苦难叙事——〈许三观卖血记〉批评之批》中提出，《许三观卖血记》堪称当代杰作，但对其批评存在极大的分歧。本文着重论述作者的原意阐释、有代表性的四种肯定性批评和两种否定性批评，并在批评之批评中提出自己的看法。

(3) 宋剑华和詹琳在《〈许三观卖血记〉：荒诞而真实的苦难叙事》中提出，《许三观卖血记》通过一个市井小民卖血求生的悲剧故事，深刻地揭示了苦难与人生的终极意义。许三观以他应对苦难的特有方式，集中诠释了中国人在苦难面前的民族智慧与坚韧性格。

(4) 孙荣在《探讨〈许三观卖血记〉重复叙事的意蕴》中提出，余华在写作中特别擅长使用各种叙事手法，他很多的叙事手法都是自创的，运用的最为驾轻就熟的就是重复叙事的手法。重复叙事不但是细节的重要构成，还是小说的主要结构，重复叙事使作品透露出无尽的意蕴：深邃的主题和形式的审美。

第二类是写作特点的分析，在我所研究的参考文献中，有3个人研究小说的写作特点的分析。

(1) 徐华容在《谈〈许三观卖血记〉的人物描写》中提出，《许三观卖血记》的人物描写有值得探讨、学习的独到之处，全书二十余人都没有直接的外貌描写，但所有人物都能栩栩如生地矗立在读者面前。

(2) 何澄和熊国玲在《余华〈许三观卖血记〉语言的本初性特征》中提出，余华小说《许三观卖血记》的语言风格不同于以往，他运用的是一种具有本初性特征的内部语言。

(3) 王飞在《〈许三观卖血记〉的悲剧精神与喜剧效应》中提出，读《许三观卖血记》让人时悲时喜，悲与喜在这部作品中达到了较为完美的融合。

第三类是人物形象，在我所研究的参考文献中，有 2 个人研究小说的人物形象。

(1) 蔡勇庆在《象征的存在——余华小说人物形象论》中提出，对人的生存的精神探索是余华小说的内在主题，人物则是他对生存进行探索的阐释符码。

(2) 杨春红在《论〈许三观卖血记〉中的许三观人物形象》中提出，《许三观卖血记》叙述了一个平凡家庭在历史困难时期的坎坷经历，在情与理的冲突中，在苦难的重压下，许三观最终用宽容与爱去化解以往的怨恨，人间温情与仁爱在苦难中美丽地绽放。

3. 《许三观卖血记》中的父亲形象

3.1 坚韧的父亲 在面对生活中的各种挫折时，许三观总能想尽一切办法最后成功的将其克服，许三观有着一种基本的生存机智和灵活性，他以惊人的力量顽强抵抗着生命中的苦难和挫折。许三观卖血的经历从青年时期延续到老年时期，时间跨度约四十多年，每次应对苦难的生活，他总是以卖血来应对。《许三观卖血记》中许三观一共卖血 12 次之多。通过他一次次的卖血生涯，我们也窥探到他坚韧的性格。许三观的坚韧主要来自对家庭，特别是对儿子的强烈责任感和对儿子们的无私父爱；坚韧是许三观作为一个父亲的重要的品格。

3.2 乐观的父亲 乐观是许三观作为父亲支撑家庭生存下去的一个重要因素。许三观的一生是坎坷的一生，大儿子一乐不是亲生的，这是他生命中最难以承受的一件事，他要承受世俗的眼光和传统观念的束缚；在那个艰难的时代，作为三个儿子的父亲，他独自一人担起了抚养孩子的重任。直到六十多岁的时候三个儿子都成家立业了，许三观才从抚养孩子的重任中解放出来。但是我们从未看过许三观对孩子、对家庭以及对自己有过放弃，甚至有时我们还可以看见许三观在卖血解救了孩子的困境后的些许快乐与满足，许三观知道自己卖血是在消耗自己的生命，是在拿生命开玩笑，但是他并没有整天陷入愁容、自怨自艾，这是令人敬佩的，他的乐观精神令人震撼。

3.3. 善良的父亲 许三观作为父亲的善良最为强烈的表现在他对一乐——这个跟他一点血缘关系都没有的别人的儿子的身上。许三观经常说，一乐这孩子最像我。但正是这个“最像他”的儿子，却不是他的亲骨肉，而且给他戴了绿帽子，让

他在别人面前抬不起头来。有一次许三观带着全家去胜利饭店吃面条，他觉得自己卖血的钱花在别人孩子的身上不合算，于是就给了一乐 5 毛钱让他自己去买点红薯吃，一乐对此感到很委屈，他去胜利饭店找许三观他们却没找到，他感觉自己彻底被这个家抛弃了，于是他就离家出走找他的亲生父亲何小勇，但是反被何小勇骂了一顿。当许三观找到离家出走的一乐时，这个“可恶”的父亲骂道“你这个小崽子，小王八蛋，小混蛋……我养了你十一年，到头来我才是个后爹，那个王八蛋何小勇一分钱都没出，反倒是你亲爹。谁倒霉也不如我倒霉，下辈子我死也不做你爹了，下辈子你做我后爹吧。你等着吧，到了下辈子，我要把你折腾得死去活来……”（《许三观卖血记》第二十二章第 144 页），他的手却是那么坚定的放在孩子身上，背着孩子去胜利饭店吃了一碗面。而当一乐小心翼翼地问许三观：“爹，你是不是要带我去吃面条”时，许三观不再骂一乐了，他突然温和地说到：“是的”。这就是许三观为人父的善良。

3.4 英雄的父亲 一次次的生活逼迫导致许三观不断地去卖血，他也在这一次次的卖血中自我救赎，在这些过程中，也不断强化他的形象。他卖血的价值也在不断“升值”，从一开始的卖血用来证明自己身体强壮到后来救了闯祸的一乐再到后来通过连续的卖血拯救了一乐的生命和二乐的前途，最终许三观让这个家庭、让三个儿子都过上了相对美好的生活！许三观的形象已经由一个普普通通的小市民上升到了一个具有自我牺牲精神的“英雄形象”。而每一次的卖血都让他的“英雄形象”得到了升华，他的优秀品质也越来越多的展现在我们面前。

通过对许三观这个父亲形象的研究，我们得出结论：许三观是一个坚韧、乐观、善良、英雄的父亲。

4. 《许三观卖血记》中的父子关系

4.1 许三观和一乐的父子关系 许三观和一乐的父子关系总体上可以分为两个阶段。第一阶段，许三观认定一乐是他的亲生儿子，甚至面对社会上的传言表现出不相信的态度；第二阶段，许三观知道了一乐不是他的亲生儿子后表现出的种种复杂情感和态度。

(1) 第一阶段：许三观不知道一乐不是他的亲生儿子

显然，在小说的这一阶段，许三观对一乐是很喜欢的，甚至一乐是他最喜欢的的儿子，他们的父子关系非常好，没有其它什么复杂的成分。这一点可以从两个方面看出来。

“许三观经常对许玉兰说：‘一乐像我，二乐像你，三乐这小崽子像谁呢？’

许三观说这样的话，其实是在说三个儿子里他最喜欢一乐，到头来偏偏是这个一乐，成了别人的儿子……。”（《许三观卖血记》第七章第 51 页，作家出版社）

这个情节发生在许三观知道了一乐不是他亲生儿子之后，尽管如此，但是依然可以看出许三观很爱这个儿子：他最喜欢大儿子，他很遗憾这个最喜欢的儿子偏偏和他没有血缘关系。由此看来，在第一阶段，许三观对一乐是非常疼爱的，他们之间的父子关系也非常好。在许三观不知道一乐不是他的亲生儿子的阶段，他对一乐有着很深的父爱，他和一乐的父子关系很牢固！

(2) 第二阶段：许三观知道了一乐不是他的亲生儿子

许三观确信一乐不是他的亲生儿子发生在文中第五章，余华用了一章来描写这个过程，尤其是在许玉兰哭诉之后许三观便更加确定这个事实。“许玉兰说：

‘我前世造了什么孽啊？我一没有守寡，二没有改嫁……这一乐越长越像他，就那么一次，后来我再也没有答应，就那么一次，一乐就越长越像他了……。’”

（《许三观卖血记》第五章第 37 页，作家出版社）在听到许玉兰的这一番话之后，许三观便确定一乐不是他亲生的儿子了，原来藏在心中的怀疑瞬间爆发，从此他与一乐的父子关系也发生了变化、经历了种种波折。

(1) 开始：许三观对一乐怨恨中夹杂着父爱，一乐很喜欢父亲

知道一乐不是他的亲生儿子之后，许三观首先表现出来的是怨恨：

“许三观说：‘我不能去买米，我现在什么事都不做了，我一回家就要享受。你知道什么叫享受吗？就是这样……你知道我为什么要享受吗？就是为了罚你……。’”（《许三观卖血记》第六章第 41 页，作家出版社）

此处虽然没有直接描写许三观对一乐的怨恨，但是分析许三观的心理：你给我带了绿帽子，我就是因为那个和我长得不像、和我没有血缘关系的小崽子在别人面前抬不起头来，只要外人见了一乐就会议论说他像何小勇。这样看来，许三观对一乐是有怨恨的。

但是在一次整修屋顶的经历中，又可以看出许三观对一乐的父爱。

“‘爹，我去借一把梯子来。’

许三观说：“‘你还小，你搬不动梯子。’”（《许三观卖血记》第七章第48页，作家出版社）

此处于平淡中显出父爱，看似很平常的话，实则是许三观对于一乐的爱，他用很和蔼的语气：你还小，你搬不动梯子，他是以一个父亲的口吻对一乐说的。

再来看看一乐对许三观的态度：一乐对许三观说，“爹，我不喜欢和妈她们在一起，她们说来说去就是说一些谁长得漂亮，谁衣服穿得好。我喜欢和你们男人在一起，你们说什么话，我都喜欢听。”（《许三观卖血记》第七章第49页，作家出版社）；许玉兰叫儿子和她上街时，一乐很不愿意，但是当许三观叫一乐和他修房顶时，一乐却很愿意，并且主动问父亲渴不渴，并且想办法把绳子从井里拿出来。由此可见，一乐很爱他的父亲许三观。

（2）波折：许三观卖血解决一乐闯下的祸，这是无私的父爱，但是其中也夹杂着因为传统观念束缚的内心矛盾

在一乐打了方铁匠的儿子闯下大祸之后，许三观对一乐并没有殴打出气甚至将其撵出家门，相反，最终还是他解决了一乐闯下的大祸。文中写道许三观让一乐去找他的亲生父亲何小勇解决问题，这其实是出于社会传统观念和舆论压力，因为许三观不想因为自己再解决（不是他亲生儿子的）一乐闯下的祸而受到别人嘲笑，他不想再做一次所谓的“乌龟”。许三观之所以不给一乐闯下的祸出钱，主要是因为如果他去解决这个问题，那么别人就会认为他心甘情愿地去做乌龟，那么他便抬不起头来；其实从许三观后面所说的话，他会继续抚养一乐，他对一乐是爱护的。

在没能让何小勇解决一乐的问题后，许三观没有办法选择了卖血，这次卖血大部分原因是由于家庭无法继续下去了，他嘴上说不要再为不是亲生儿子的一乐消

耗自己的身体去卖血，但是实际上他对一乐的爱是无私的，这是他骨子里、本质上体现出来的，可能他自己不觉得。许三观对一乐的无私的爱自不必说，他之所以口头上不承认，用他自己的话来说是“不想做乌龟”，也就是迫于社会传统观念的约束，但从许玉兰的话来分析，这丝毫不能遮挡他无私奉献的本质。

综合以上分析，可以得出结论：许三观和一乐的父子关系尽管受到这一事件、这样的社会传统观念的压力，但是本质上来说这种父子关系仍然很稳固。

(3) 转折：一乐感到委屈、受到伤害，最终许三观用父爱化解

许三观实在不愿意看到家人这样再苦下去：“生日的第二天，许三观掰着手指数了数，一家人已经喝了五十七天的玉米粥，他就对自己说：我要去卖血了，我要让家里的人吃上一顿好饭菜。”（《许三观卖血记》第二十章第124页，作家出版社）仅从这里就可以看出许三观对家人对三个儿子的无私的奉献和爱，虽然此处没有直接说明他和一乐的关系，但是从侧面反映了许三观的骨子里就是无私的爱和对家庭的奉献，他说这话的时候并没有将一乐排除出去，从本质上说他并没有因为一乐和他没有血缘关系而另眼相待，只是此时他们的父子关系还没有完全稳固，造成这种不稳固的原因不是许三观的自身原因，而是环境下的无奈。

许三观卖完血后对一乐说：“一乐，平日里我一点也没有亏待你，二乐、三乐吃什么，你也能吃什么。今天这钱是我卖血挣来的，这钱来得不容易，这钱是我拿命去换来的，我卖了血让你去吃面条，就太便宜那个王八蛋何小勇了。”（《许三观卖血记》第二十一章第129页）

分析此处许三观的话，其实他自己也承认从来没有亏待过一乐，但是他为什么不带一乐去吃面条呢？难道是因为他不舍得将钱花在这个不是他亲生儿子的身上吗？不是的，因为他平日里就没有亏待过一乐，用他自己的话说是“不能便宜那个王八蛋何小勇”，因为他如果用自己卖命的钱花在一乐身上，那么周围的人就会说他许三观甘愿“做乌龟”，说到底，还是因为传统观念的束缚导致许三观暗示自己不能那样去做。所以说，许三观和一乐的这种暂时的不稳固的父子关系是社会传统观念和外人眼光造成的，与许三观和一乐本人都没有关系。

许三观是舍不得一乐的，他从心底里非常爱这个儿子，特别是后来许三观背着一乐到了胜利饭店的门口，这种爱表现得更加强烈突出了：

“一乐看到了胜利饭店明亮的灯光，他小心翼翼地问许三观：

‘爹，你是不是要带我去吃面条？’

许三观不再骂一乐了，他突然温和地说道：

‘是的。’”（《许三观卖血记》第而十二章第144页）

这个对话场景同时表达了父子二人对对方的感情，很温馨，特别是许三观“突然温和地说道”，他带一乐去胜利饭店吃面条，已经说明他不再去在意别人的议论了：我对儿子好，你们爱怎么说就怎么说吧！

（4）高潮：父子关系彻底走向成熟，没有什么可以动摇两人关系了

这种关系的变化从两个情节反映出来了，一是一乐给何小勇“喊魂”事件，二是许三观去上海的路上卖了一路的血最终将一乐救回来了。

何小勇被车撞了，命悬一线，众人告诉何小勇的妻子只要亲生儿子在房顶上“喊魂”，何小勇就有可能回来，这个是迷信的，为时代所限，我们重点研究从这件事反映出来的父子关系。最初一乐是不想为何小勇“喊魂”的，因为他也知道何小勇对他不好，但是善良的许三观最终让他喊了出来。

许三观已经下定了决心，在一乐“喊魂”后，他就决定公开承认一乐是他亲儿子了，而许三观说的“好儿子”表达得最为突出、淋漓尽致，不用多说，许三观和一乐的父子关系非常好。但是何小勇的妻子还是不满意，他要一乐喊上半个时辰，本来一乐是个孩子就害怕，许三观此时再也不让孩子受伤害了，他说“够啦”，许三观对何小勇的女人说，“什么陈先生，也是个王八蛋。一乐就喊这几声了，何小勇要死就死，要活就活”然后他对一乐说：“一乐，你等着，我上来接你。”

非常让人感动的情节，一个父亲不让儿子受任何委屈了，他亲自上去将儿子背下来，可见父子的感情非常深。而最具有代表的情节就是许三观用菜刀在自己的脸上划了一道口子，他对所有人说：“你们都看到了吧，这脸上的血是用刀划出来的，从今往后，你们……还有你，你们中间有谁敢再说一乐不是我亲生儿子，我就和谁动刀子。”这一段情节非常重要，它表明了许三观彻底摆脱了传统观念和众人

眼光，他和一乐的父子关系已经牢不可破，同时许三观在与传统观念的斗争中取得了胜利：没有什么能阻止这世间最纯真的感情——父爱！

到此为止，许三观和一乐的父子关系没有什么其它的因素掺杂在其中了，后面的事情（许三观为救儿子在去上海的路上卖了一路血）反映了许三观对一乐无私的爱，他用生命去拯救儿子，就是单纯的出于父子关系，没有详细研究的必要了。至此，可以说，研究许三观和一乐的父子关系可以结束了，当然，这是本节——研究父子关系，最为重要的一部分。

4.2 许三观和二乐、三乐的父子关系

许三观和二乐、三乐的父子关系就很简单了，这其中并没有掺杂其它的外界因素。前面已经表明，许三观是一个负责任、无私奉献、善良的父亲，他对二乐、三乐，当然不用说，是极尽父爱之情的。余华在小说中几乎是一笔带过的，没有太多的笔墨，因为许三挂和一乐之间发生的事情已经足够说明了，如果文中再用过多的笔墨来说明，就显得画蛇添足了。

通过对父子关系的研究分析，可以看到，许三观是一个有着伟大父爱的父亲形象，他对三个儿子无一不悉心爱护，因此他们的父子关系很好。

5. 总结

通过研究《许三观卖血记》中的父子关系，特别是许三观和他的大儿子一乐的（父子）关系，可以得出两个结论：无论在什么条件下，父爱是永恒的主题；许三观是一个了不起的父亲，在当时的情况下，他是作为一个“新人”出现的，他的出现具有进步意义。

《许三观卖血记》全篇围绕许三观通过卖血来拯救整个家庭，每次在家庭遇到困难时，许三观总能通过卖血化险为夷，在许三观 12 次的卖血经历中，有多达 7 次是为了一乐，所以他和一乐的关系重要性不言而喻，他和二乐、三乐的关系作者也只是一笔带过。通过研究这些卖血的经历，可以看出许三观和他的儿子们之间的父子关系。许三观是一个“英雄”，他具有高度的家庭责任感和强烈的奉献精神，卖血是很危险的行为，然而他为了儿子在所不惜，从这可以看出他和儿子们的关系非常好（尽管他和一乐不断有“小插曲”，但从整体来说，他对儿子的父爱从未间断过），这便是人间永恒的主题——父爱。

其次，通过重点研究许三观和非他亲生的大儿子一乐的父子关系，我们可以看到，在向众人正式承认一乐是他亲生儿子并且不允许别人说三道四之前，许三观和一乐的父子关系一直是夹杂着多种因素影响的，这就是许三观一直在和传统观念、社会环境所作的斗争。最终，许三观战胜了，他冲破了传统的观念和社会环境的影响，坚持了他的父爱。从这一点来说，许三观是一个“新人”，他的形象的塑造具有时代进步意义。

参考文献

- Cai, Y. Q. 2009. Xiangzheng de cunzai—yuhua xiaoshuo renwu xingxiang lun. [The existence of symbol: an analysis of the images in Yu Hua's novels]. CENT. SOUTH UNIV. (SOCIAL SCIENCE). 15 (6): 824-829.
- Cui, C. H. 2002. Rensheng: Wubian de kunan---lun yuhua de Xu sanguan maixueji. [Life: Countless Sufferings —some comments on The Sales of Xu Sanguan's Blood]. **Journal of Jindongnan Teachers College**. 19 (4): 47-48.
- He, Y. & Xiong, G. L. 2003. Yuhua Xu sanguan maixueji yuyan de ben chuxing tezheng. [Originally: the Style of Language in Yu Hua's XU SAN-GUAN SELLS HIS BLOOD]. **Journal of Xiangtan Polytechnic University** (Social Science Edition). 5 (5): 81-83.
- Song, J. H. & Zhan, L. 2012. Xu sanguan maixueji: Huang dan er zhensi de kunan xushi. [CHRONICLE OF A BLOOD MERCHANT: An Absurd but True Suffering Narration]. **QILU JOURNAL**. (2): 135-140.
- Sun, R. 2013. Tantao Xu sanguan maixueji chongfu xushi de yiyun. [On the Implications of Repeated Narratives in Xu Sanguan Selling Blood]. **Journal of Hubei Adult Education Institute**. 19 (1): 116-120.
- Wang, D.M. 2005. Minjian zhongguo de kunan xushi—Xu sanguan maixueji Piping zhi piping. [Misery Narration of Folk China--Criticism on the Criticism of Xu Sanguan Selling Blood]. **Theoretical Studies in Literature and Art**. 2: 54-61.
- Wang, F. 2003. Xu sanguan maixueji de beiju jingshen yu xiju xiaoying. [The Tragedy Spirit and Comedy Effect in Xu Sanguan Selling Blood]. **Journal of Suzhou Education Institute**. 6 (2): 46-49.
- Xu, H. R. 2012. Tan Xu sanguan maixueji de renwu miaoxie. [On the Character Description of Chronicle of a Blood Merchant XU Hua-ron]. **Journal of Zunyi Normal College**. 14 (3): 21-23.

Yang, C.H. 2011. Lun Xu sanguan maixueji zhong de xusanguan renwu xingxiang. [On the Character Image of Xu Sanguan in The Story of Xu Sanguan Selling Blood]. **Literature Education.** 10: 14-15.

บทบาทของบิดาผู้ชายเลือด จากนวนิยาย “คนขายเลือด”

ประภัสสร์ นาคเลิศพันธุ์ และนพรัตน์ ชนบธรรมกุล

บทคัดย่อ

นวนิยายเรื่อง คนขายเลือด บอกเล่าเรื่องเรื่องราวชีวิตแสนร้อนทดของชาวจีนธรรมชาติสามัญคนหนึ่ง ตั้งแต่ช่วงสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน ไปจนถึงช่วงปฏิรูปประเทศ และช่วงนโยบายเปิดประเทศ ที่ทำให้เห็นบทบาทของสีรัชชกานน-พ่อผู้อย่างใหญ่ มีผู้สนับสนุนศึกษาความนิยมเรื่องนี้ในหลากหลายประเด็น แต่ไม่ใครมีผู้ใดสนใจความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดากับบุตร ทำให้ผู้เขียนเลือกศึกษาเรื่อง “ภาคลักษณ์ของบิดา” โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสีรัชชกานนกับบุตรแต่ละคน บทความนี้แบ่งเนื้อหาเป็น 5 ส่วน ได้แก่ บทนำ การทบทวนวรรณกรรม ภาคลักษณ์ของบิดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรในวรรณกรรม และบทสรุป โดยเน้นศึกษาความสัมพันธ์ของสีรัชชกานนผู้เป็นบิดา กับอีเลอ บุตรชายคนโต ที่แสดงให้เห็นความรักอันยิ่งใหญ่ของบิดาได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: คนขายเลือด, ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตร, รักอันดงามของบิดา

สรุปสาระสำคัญของบทความ

สีรัชชกานนไม่เสรียจี หรือ คนขายเลือด เป็นผลงานเด่นชั้นแรก ๆ ของหยูหัว (ค.ศ. 1960-ปัจจุบัน) นักประพันธ์ชาวจีนผู้ดังดังในสมัยนี้ ที่มีผลงานโดดเด่นไม่แพ้หลู่ชีวิน (ค.ศ. 1881-1936) นวนิยายเรื่องนี้ได้รับยกย่องให้เป็นวรรณกรรมเรื่องหนึ่งในจำนวน 10 เรื่อง ที่ทรงอิทธิพลที่สุดในสาธารณรัฐประชาชนจีนในทศวรรษ 1990 แปลเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน รวมทั้ง คนขายเลือด (สำนักพิมพ์นานมี, 2554) เป็นภาษาไทย

ผู้ประพันธ์ใช้ประสบการณ์ส่วนตัว ที่เห็นคนจนมาท่องพยาบาล ขายเลือดเพื่อหาเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จึงสร้าง สีรัชชกานน ให้เป็นตัวละครหลัก คือ บิดา ผู้เป็นวีรบุรุษยิ่งใหญ่ ยอมเสียสละตนเอง โดยการขายเลือดเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว เนื่องจากยังไม่มีผู้ศึกษาเจาะลึกถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดากับบุตร ผู้เขียนจึงเลือกพิจารณาในมุมมองนี้ ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสีรัชชกานนกับบุตรแต่ละคน เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจนิยายเรื่องนี้มากขึ้น โดยมีพื้นหลังทางสังคมของจีนในช่วงปฏิวัติ วัฒนธรรมเป็นเกณฑ์ตั้งต้น สีรัชชกานนมีบุตรหลายคน แต่รักทุกคน รวมทั้งอีเลอ ซึ่งไม่ใช่บุตรแท้ ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรมีความซับซ้อนพอสมควรในสังคมจีนสมัยนั้น ซึ่งผู้ประพันธ์ได้ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์นี้เป็นอย่างมาก จากการศึกษาวิเคราะห์สามารถมองเห็นภาคลักษณ์ของบิดาผู้ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ สีรัชชกานนยังมีความคิดก้าวหน้าแบบคนสมัยใหม่ ไม่ยึดติดกับความคิดเก่า ๆ และกล้าที่จะต่อต้านอิทธิพลของสังคมในสมัยนั้น ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรในนวนิยายเล่มนี้ ผู้เขียนพบว่า ความรักของบิดาเป็นความรักที่อมตะ ไม่มีวันแปรเปลี่ยนไป

นวนิยาย สีร์ชันกวนไม่เสวี่ยจี้ หรือ คนขายเลือด เป็นการเล่าเรื่องของการขายเลือดเพื่อการอยู่รอดของครอบครัว ทุกครั้งที่ครอบครัวประสบปัญหา สีร์ชันกวนก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยการขายเลือดเพื่อความอยู่รอด ทั้งในตอนที่เป็นโสดและเมื่อมีครอบครัวแล้ว การขายเลือดของเขามีต้นจากการที่คนในละแวกบ้านมีความเชื่อว่า ผู้ชายที่แข็งแรงเท่านั้นจึงจะขายเลือดได้ ในตรอกกันข้าม ผู้ชายที่ไม่เคยขายเลือดเลย แสดงให้เห็นว่าเป็นคนไม่แข็งแรง จะไม่มีผู้หญิงคนไหนยอมแต่งงานด้วย

ในเรื่อง คนขายเลือด สีร์ชันกวนขายเลือดทั้งหมด 12 ครั้ง จึงถือได้ว่าเป็นวีรบุรุษของครอบครัวนี้ เพราะเขาไม่มีความรับผิดชอบสูง ยอมเสียสละตน การขายเลือดเป็นการกระทำที่อันตราย แต่การเสียสละทำเพื่อบุตรเขาไม่เคยคิดที่จะกลัว ซึ่ง 7 ครั้งในจำนวนนี้ เขายังเพื่ออีกอบุตรชายคนโตที่มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้น เป็นพิเศษ ผู้ประพันธ์ไม่ได้ให้น้ำหนักกับความสัมพันธ์ระหว่างสีร์ชันกวนกับเอื้อบุตรชายคนที่สองและชันเล่อบุตรชายคนที่สามมากนัก อย่างไรก็ตาม อีกเอ่อไม่มีเลือดเนื้อเอื้อใจของเขามาก และแม้ว่าพวกราชาจะเคยมีเรื่องขัดใจกันบ้าง แต่โดยรวมแล้วความสัมพันธ์ของพวกราชาบ่าวดีมาก สะท้อนให้เห็นว่า ความรักของบิดาเป็นสิ่งมีคุณค่าที่สุด

ในการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสีร์ชันกวนกับเอ่อนั้น ผู้เขียนพบว่า ก่อนที่สีร์ชันกวนจะตัดสินใจบอกกับทุกคนว่า อีกเอ่อเป็นบุตรชายแท้ ๆ ของเขาระหว่างที่มารับภาระดูแลบ้านนินทา ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองมีแรงกดดันจากสังคมรอบข้างเป็นอย่างมาก เขาสับสนและต้องต่อสู้กับความคิดเก่า ๆ แต่ในที่สุดก็ทำได้ สีร์ชันกวนอาชนาความคิดเก่า ๆ และแรงกดดันจากสังคมรอบข้าง โดยยืนหยัดในความคิดและความรักที่ตนมีต่อบุตรชายคนโต จึงเห็นได้ว่า ในยุคสมัยนั้น สีร์ชันกวนเป็นคนที่มีความคิดแบบใหม่ที่ทันสมัย ท่ามกลางคำติชมนินทาของชาวบ้าน เขายังคงพยายามรับว่าบุตรชายคนโต ผู้ที่ซึ่งไม่มีสายเลือดของตนนั้นเป็นบุตรชายของตน

จากการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดากับบุตรในนวนิยายเรื่อง สีร์ชันกวนไม่เสวี่ยจี้ หรือ คนขายเลือด ผู้เขียนสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 2 ประการ ดังนี้

- 1) ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์เช่นไร ความรักของบิดาย่อมเป็นสายใยผูกพันอันยิ่งใหญ่เสมอ
- 2) สีร์ชันกวนเป็นบิดาที่ยิ่งใหญ่ เป็นคนมีความคิดแบบใหม่ทันสมัย ซึ่งเป็นความคิดที่มีความหมายอย่างยิ่ง สำหรับสังคมจีนในสมัยนั้น